

Humanistliku Pedagoogika manifest

(Манифест на эстонском языке)

Preambul

25 aastat tagasi kuulutas grupp õpetajaid-novaatoreid välja "Koostööpedagoogika" manifesti (Peredelkino, 1986. aasta). Järgnemistel aastatel avaldati aruanded õpetajate-novaatorite kohtumistest, kus vaadeldi koostööpedagoogika erinevaid aspekte: "Isiksuse demokratiseerimine" (Tsinandali, Thelavi rajoon, Gruusia, 1987. aasta), "Uuendamise metoodika" (Moskva, 1988. aasta), "Siseneme uude kooli" (Krasnojarski krai, 1988. aasta).

Sajad tuhanded õpetajad võtsid innustunult vastu koostööpedagoogika ideed, nende loominguline töö uuendas hariduse praktilist poolt ja viis edasi teadusliku mõtte – koostöö põhimõtte muutus pedagoogikateooria osaks.

Me austame vääriliselt Utšitel'skaja Gazeta peatoimetaja V. F. Mastvejevi ja väljapaistva pedagoogimõtletaja S. L. Soloveitšiku helget mälestust, kes olid nende kohtumiste innustajaks.

Sellest ajast on elu järsult muutunud: viimastel aastakümnetel maailmas toimunud muutused kutsuvad esile suurt rahutust ja muret laste ja hariduse saatuse pärast, inimkonna arengutee pärast, elu säilimise pärast planeedil Maa.

On tekkinud vajadus omaks võtta klassikalised pedagoogilised väärtused koos nende aluseks olevate vaimsure ja humaansuse, armastuse ja headuse, rahu ja hüve mõistetega. Üksnes pedagoogilise teadvuse muutmise kaudu saab võita hariduse "nuhtlust" – autoritaarsust koos sellest tuleneva vaimsure ja kõlbluse puudumisega kaasaegses ühiskonnas. Lootust pedagoogilise teadvuse uuenemiseks annab ühelt poolt ühiskonnas kasvav mure hariduse saatuse pärast, teiselt poolt – pedagoogikaringkondade kasvav loominguline potentsiaal.

Need põhjused ja motiivid annavad meile, humanistliku pedagoogika poolehoidjatele,

erineva taseme humanistliku pedagoogika organisatsioonide juhtidele,

erinevatest rahvustest ja erineva usutunnistusega inimestele,

erinevate riikide esindajatele,

õpetajatele, kasvatajatele, vanematele, ühiskonnategelastele, teaduse esindajatele

tõuke "Humanistliku pedagoogika manifesti" avaldamiseks.

Sel eesmärgil kogunesime me Rahvusvahelise Humanistliku Pedagoogika Keskuse presidendi Š. A. Amonašvili kutsel tema talusse Bušetis (Thelavi rajoon, Gruusia).

17. juuli 2011. aastal on päev, mil me avaldasime

"Humanistliku pedagoogika manifesti".

Üleskutse

Meie, "Humanistliku pedagoogika manifesti" kaasautorid, pöördume kõikide inimeste poole maailmas,

kes on mures kasvava põlvkonna kasvatus ja hariduse olukorra pärast kaasajal,

pöördume iga õpetaja, kasvataja, pedagoogi, haridustöötaja ja haridusjuhi poole,

iga lapsevanema poole,

iga pedagoogikaülikoolis ja -kolledžis, aga ka teistes ülikoolides õppiva üliõpilase poole,

iga kooliõpilase poole,

kõikide inimeste poole, keda ei jäta ükskõikseks meie planeedi tulevik.

Pakume teile "Humanistliku pedagoogika manifesti", mille ideed teenivad kasvava põlvkonna vaimse ja eetilise kujunemise eesmärki humaansuse ja lapsele isiksusliku lähenemise õhkkonnas.

Kutsume Teid ühinema "Manifesti" ümber ja tegema koostööd haridusmaailma tervendamisel ja uuendamisel, selleks et iga Laps

kasvaks Õilsaks ja Suuremeelseks Inimeseks,

areneks vaimset ja eetiliselt,

omandaks teadmisi, mis avardavad tema teadvust ja innustavad loomingule ja hüve loomisele,

õpiks oma vaba tahtet elu kestel väljendama, hoidma ja kinnitama,

armastaks Kodumaad, hindaks ja hoiaks oma rahva ja inimkonna sajanditevanust kultuuri.

Haridusmaailma uuendamiseks humanistliku pedagoogika ideede baasil tuleb meil arvestada nii väliskui ka meie sisemaailmas tekkivate takistustega ja neid ületada.

Noori juhitakse eemale elumõtte otsingust

Maailm muutub tormiliselt, kuid seda muudavad mitte kultuur ja Valgusepüüe, vaid teaduslik-tehniline progress koos oma sotsiaalse hoiakuga: "Võta elult kõik!" Muidugi, paljud teaduse ja tehnika saavutused rikastavad meid, avardavad inimteadvuse horisonte. Kuid selle kõrval on ka "saavutused" – nagu ülisalajane massihävitusrelv, totaalne kontroll üleüldise kiibistamise abil ning inimese ja tervete inimgruppide teadvuse ja alateadvusega manipuleerimine.

Kinnistatakse noorsoo kiindumist asjadesse, õhutatakse naudinguhimu, kõigutatakse perekonna aluseid, rahvaste vaimseid, religioosseid ja rahvuslikke alustugesid. Toimub seksi ja jõudeelu tugevdatud propageerimine. Kukatatakse valitsusi, peetakse sõdu ja hävitatakse riike.

Inimeste vaimlis-eetilise languse märkidenä tuleb vaadelda üha sagenevaid, tugevnevaid ja hirmuäratavaid loodusõnnetusi – maaväriseid, tsunamisid, üleujutusi, metsatulekahjusid, uute haiguste epideemiaid, aatomielektrijaamade ja sõjamoonaladude plahvatusi, lennuki-, laeva- ja rongiõnnetusi. Ühekorraga hävivad terved linnad, hukuvad tuhanded, sajad tuhanded inimesed.

Need globaalsed muutused, mille tunnistajaiks me oleme, kajastuvad haridusmaailmas. Erinevates maades võetakse ette reforme, mida ühiskond tajub kui rahvavastaseid – need viivad vääramatult inimeste harituse taseme alanemisele ja neis naudingukire suurendamisele, omaenda materiaalsete hüvede, materiaalse heaolu saavutamisele ja omaenda elu korraldamisele isegi teisi kahjustades. Selline inimkooslus on kergesti juhitav ja manipuleeritav.

Haridusprotsessis juhitakse noorsugu sihikindlalt eemale ülevatest maailmavaatelistest hoiakutest, elu mõtte ja missiooni otsingutest, ideaalide teenimise mõistest, vaimsetest püüdlustest, südametunnistusest, kohuse- ja vastutustundest. Õpetamisprotsessid ja nende formaalsed tagajärjed asetatakse kasvatuslikest kõrgemale. Haridusmaailmast tõrutakse välja noorte inimeste vaimlis-eetilise kujunemise ülesanded. Õilsuse ja suuremeelsuse, headuse ja ilu, ühise hüve ja vaimse täiuslikkuse, armastuse ja truuduse, kodumaa ja üldinimlike väärtuste mõisted muudetakse sõnakõlksuks. Massiteabevahendite kaudu, interneti kaudu, hariduse sisu standardiseerimise, valede pedagoogiliste ettekirjutuste kaudu valmistatakse noort põlvkonda ette egoistlikuks eluks, mitte aga elu enese kaitsmiseks ja arenguks, oma vaimlis-eetilise maailma täiustamiseks ning ühise hüve kinnitamiseks.

Mis ei ole sündinud armastusest

laste vastu, see on kurjast

Lapsi on vaja kaitsta massiteabevahendite kõlbeliselt laostava mõju eest, ebamoraalsete arvutimängude ja meelelahutuste pealetungi eest, halbade vaatamängude ja halva muusika eest, täiskasvanute poolse vägivald, võimude poliitiliste ambitsioonide eest.

Kas võib pidada riigi poolt laste eest hoolitsemise ilminguks turu põhimõtete, ehk nagu ütles K. D. Ušinski, "kaubitsejaliku suuna, mis on hakanud elust kooli tungima" juurutamist haridusse?

Kas võib kinnitada, et ühtsete riigieksamite vägivaldne juurutamine haridusmaailma on riigipoolne ülimalt andunud lastearmastuse ilming?

Kas võib uskuda, et alaealiste õiguste kohtuõigusliku kaitse süsteemi juurutamine, mis laste õiguste kaitse nime all on juba jätnud sajad tuhanded neist ilma õnnest omada perekonda ja armastada vanemaid, on riigi lastearmastuse ja nende eest hoolitsemise kinnitus?

Mida öelda koolides niinimetatud ombudsmanide teenistuse sisseviimise kohta, nende apellatsioonitute uurimiste ning õpilaste ja õpetajate vastastikuste pealekaebuste ergutamise kohta – kas see on samuti armastusest laste vastu?

Sellised meetmed on rohkem katsed reguleerida haridusruumis eetilisust mitte kasvatusjõuga, vaid alaealistele suunatud seadustega, mis lõhuvad igasuguse kasvatus. Kuid me ju teame, et ükski paragrahv kõikidest kriminaalõiguse, tsiviilõiguse, haldusõiguse seadustest, seda enam alaealiste õiguste kohtuõigusliku kaitse süsteemist, ei saa olla õiglasem, tugevam ja kõrgem eetilisusest ja südametunnistusest.

Kui haridusmaailmas tehakse midagi mitte armastusest, mitte osavõtlikust hoolest laste vastu, on see kõik kurja sünnitav vale, kõik see on siis kurjast.

Ja juhtuvadki hädad.

Mitte kunagi ei ole olnud sellist hirmuäratavat hulka kodutuid lapsi, hooletussejätud lapsi, mahajätud lapsi, lapsi-õigusrikkujaid – kuid nüüd on nad olemas.

Mitte kunagi ei ole olnud sellist õudustäratavat hulka laste suitsiide, täiskasvanute agressiooni laste vastu – nüüd aga on.

Mitte kunagi ei ole olnud nii palju narkomaane, suitsetajaid, alkohoolikuid laste ja noorte seas – nüüd aga on.

Mitte kunagi ei ole olnud pörandaalust lastega kaubitsemist – aga nüüd on.

Mitte kunagi ei ole olnud noorte fašismi, ei õhutatud rahvuslikku ja religioosset vaenu noorsoo seas – nüüd aga seda tehakse.

Ühiskond ja massiteabevahendid risustavad halastamatult laste kõnet rõvetsemise, söimuse, jämeduste, jultumuse, ärrituvuse, lugupidamatusega.

Süda tõmbub kokku kultuuritusest, laste piirideta julmusest, küünilisusest, oma rahva pühaduste teotamisest.

Meile vaid näib, et jõud, millega

me kokku puutume, on võitmatud

Me ei tohi jääda kõrvale sellest tegelikkusest, mis lõhub kasvava põlvkonna saatusi ja lammutab haridusmaailma, me ei või tegelda ainuüksi ühe ülesandega – kasvava põlvkonna varustamisega teadmiste, oskuste ja vilumustega, täpsemalt aga, ettevalmistamisega ühtseteks riigieksamiteks, õpetades neile eluga kohastumist, kasvatades neis kahtlase väärtusega „konkurentsivõimelisust”.

Lapsi on vaja kaitsta keskkonna agressiooni eest, pimeduse jõudude kallaletungide eest.

Kuid kuidas me seda teha saame?

Nähtavad ja varjatud jõud, millega me kokku puutume, näivad meile võitmatutena.

Kuid ei – meie võimalused väliste jõudude võimust vägevamad, need on kätketud meie kasvatuselise kunsti, sellesse tarkusesse, ustavusse, kannatlikkusesse ja armastusse, millega me täidame meie suhtumise igasse Lapsesse.

Meie kasvatus saab olema võimas, kui mõistame, et meil ei ole pimeduse vastu muud relva.

Kasvatus muutub kaitsvaks, kui me hakkame elama koos Lapsega Valguses ja Valguse tegusid tehes.

Kasvatus muutub võidukaks, kui see saab olema suunatud Lapse vaimsete rikkuste avamisele.

Kasvatus on sellel valgusevaesel ajal kasvavate inimeste hingede päästmine.

On vaja kindlalt teada, et selles teenimises ei ole hingetõmbeaega ja ei tohi kaotada valvsust.

Hariduse inertne autoritaarsus

Väljapaistev mõtleja V. I. Vernadski kirjutas: “Meieaegses ühiskondlikus ja sotsiaalses korralduses juhvivad inimkonda suures osas ideed, mis ei vasta enam reaalsusele ja väljendavad minevikku kadunud põlvkondade mõtteviisi ja teaduse taset.”

Selliseks oma aja ära elanud ideeks on meie ühiskondlikus ja sotsiaalses korralduses pedagoogiline autoritaarsus.

Haridusmaailmas valitseb inertne autoritaarsus. See on sajanditega kujunenud kasvatus- ja hariduspraktika, mis tugineb sunnile ja vägivaldale, „piitsa ja prääniku” põhimõttele. See on muudetud teaduseks pedagoogikateoorias, kajastatud pedagoogikaõpikuis ja meetodika õppevahenditeks. See on tunnustatud ametlikuks pedagoogikaks, mille alusel töötatakse välja sisu ja meetodid, kooliõpikud, tunnid ja üldse kogu haridussüsteem, sealhulgas riigivõimuorganite käskkirjad ja instruksioonid ning nende poolt ettevõetavad reformid. Autoritaarse pedagoogilise mõtlemise filosoofiliseks aluseks on materialistlik maailmatunnetus. See dikteeribki peamise ülesande: varustada noor põlvkond üksnes niinimetatud haridusstandardite teatud formaalse komplektiga. Selles nähaksegi noore põlvkonna eluks ettevalmistamise olemust. Kuid kuna arvatakse, et Laps oma loomuse poolest seisab vastu tema eest hoolitsevate täiskasvanute plaanidele, siis on saanud pedagoogiliseks normiks tema alluma sundimine oma kasvatajate ja õpetajate tahtele.

Autoritaarne pedagoogiline mõtlemine juhib enamiku õpetajate, kasvatajate, meetodikute, haridustöötajate, koolipsühholoogide, vanemate enamiku tegevust. Traditsioonilise püsivuse ja leviku tõttu tunnustatakse autoritaarne lähenemine kaheldamatult “pedagoogiliseks tõeks”. Kuigi on fakt, et see “tõde” sünnitab sügava kriisi hariduses, muutub konfliktide allikaks kasvandike ja nende kasvatajate vahel, õpilaste ja õpetajate, laste ja täiskasvanute vahel. Nagu ütles psühholoog D. I. Feldštein: “Lapsed on meie kõrval, kuid mitte meie sees, me oleme nende kõrval, kuid nad ei lase meid eneste sisse.”

Meil on vaja kaitsta lapsi mitte ainult välismaailma vägivalda eest, vaid ka eneste eest, kui me oleme autoritaarselt meeletatud õpetajad, kasvatajad, vanemad. Meil on vaja distantseeruda lastele autoritaarse lähenemise pseudotõest.

Autoritaarses protsessis kooliõpilased muidugi saavad teatud kasvatatuse ja arengutaseme, paljud neist tõepoolest koguvad püsivaid teadmisi, ilmutavad andekust ja võivad kuulsaks saada. Kuid kas selles on siis Tõe võidulepääs?

Meie kasvandikud ja õpilased võiksid elada oma kooliaastad, oma lapsepõlve ja noorusaastad palju rõõmsamalt ja sisukamalt. Nad võiksid saada palju täiuslikemaks kodanikeks ja avada palju mitmetahulisemalt oma loomupärase vaimse olemuse. Ja see õnn saaks osaks peaaegu kõigile, kui nende haridusmaailmas valitseks vaimne humanism.

Ennast võita

Suurim raskus humanistliku haridusmaailma loomisel asub meie eneste sees. See võib olla meie harjumusest tekkinud tundetus ja konservatiivsus, meie kiindumus autoritaarsesse pedagoogilisse mõtlemisse, meie teadvust kammitsev materialism, uskumine, et pedagoogika tõeline tee on autoritaarsus, viitsimatus tegelda millegi uuega, viitamine eakusele jms.

Nende jaoks, kelles on vähe lastearmastust, kelles autoritaarsus ja võimuiha on muutunud iseloomujoonteks, enese ümberkujundamise raskus mõistagi süveneb. Lisame öeldule ka selle asjaolu, et paljud õpetajad ja kasvatajad, kartes oma ülemusi, kardavad ilmutada liigset aktiivsust.

On vaja võita endas olev hirm, on vaja korda saata kangelastegu – saada vaimukangelaseks. Selline tahtejõuline otsus ei sõltu mitte mingitest välistest asjaoludest, vaid sõltub üksnes meist endast. Isiksus sünnib võitluses iseendaga. See võitlus ei saa olema kerge, kuid on eesmärgi vääriline. Selleks et saada humanistliku haridusmaailma loojateks, selleks et meie subjektiivne hariduspõld oleks meie kasvandike ja õpilaste jaoks rõõmuküllane, on meil vaja:

- võtta meie teadvusesse vastu vaimsuse mõõde ja mõelda sellest lähtudes;
- õilistada oma iseloomu, muuta oma suhtumine lastesse ja ümberolijatesse peenekoelisemaks; kasvatada endas loovat kannatlikkust;
- täiustada laste armastamise kunsti, armastada ligimest, rõõmustada kõige üleva ja kauni üle;
- juhendada pedagoogiliste ülesannete lahendamisel tarkusest;
- lugeda pedagoogikaklassikute töid.

Üksnes sellises võitluses on võimalik võita endas kõike, mis seob meid autoritaarse mõtlemise ja praktikaga. Selles tõusutee protsessis kannustab meid üha kasvav vastastikune armastus ja usaldus meie kasvandike ja õpilaste vastu, üha avarduv vaimne ühtsus igaühega neist.

Igaüks saavutab iseendast kõrgemale tõusmise, kui me järgime kõrvalekaldumatult kolme käsku:

Uskuda iga Lapse piiritutesse võimalustesse.

Uskuda oma Jumalikku Sädet.

Uskuda humanistliku pedagoogika ümberkujundavasse jõudu.

Laps on Taeva ja Maa, Vaimu ja Materia liit

“Manifest” ei saa mahutada humanistliku pedagoogika kogu gammat. Seepärast me puudutame üksnes selle põhiaspekte, esmajoones vaimlis-filosoofilisi, aga ka seda, kuidas meil on tarvis käsitada Last.

Materialistlik filosoofia tunnustab mõtlemise alusena kolme mõõdet – aeg, materia, ruum. Kuid avardunud teadvus asetab nende mõõtmete etteotsa veel ühe mõõtme – vaimsuse, mille tuum on usk Jumalikku algesse. Nende mõõtmete kogum määrab ära klassikalise pedagoogilise pärandi süsteemsuse; vaimsuse mõõde täidab selle tarkusega ja suunab tulevikku.

Klassikalise pedagoogika vaimne mõõde on religioossete õpetuste alused, kultuur ja eetilisus. Kuid see ei muuda klassikalisi pedagoogilisi õpetusi religioosseteks, need säilitavad eredalt väljendunud ilmaliku suunitluse.

Humanistlik pedagoogika sellisel kujul, nagu meie selle esitame, on sündinud klassikalisest pedagoogikast. See võtab vastu klassikalise aluse, selle lisatingimusega, et jätab võimaluse vaimsuse mõistesse sisse tuua, lisaks teistele komponentidele, ühe või teise klassikalise maailmareligiooni olemuse. Seepärast me võtame vaimsuse mõistena oletused/eeldused kolme aksiomaatilise postulaadina:

- Kõrgema Maailma, Kõrgema Teadvuse, Jumala reaalsus.
- Inimese vaimu surematuse reaalsus ja tema igavese täiustumise püüdlus.
- Arusaam maisest elust kui teelõigust vaimsel täiustumisel ja ülenemisel.

Nendest filosoofilistest oletustest tuleneb, millisena tajume Last:

ta on ilming (vaimu tahe) meie maises elus,
ta on oma eluülesande, oma missiooni kandja,
temasse on kätketud suurim vaimuenergia, piiramatu vaimse täiustumise võimalus.
Lapse vaimset olemust täiendavad tema maise psühholoogilise olemuse peamised omadused:
arengukirg,
täiskasvanuks saamise kirg,
teadmiskirg,
kirglik vabadusepüüe.

Nii me saavutame Lapse tervikliku olemuse mõistmise: ta on kahe olemuse – vaimse ja materiaalse – täius, neist kahest on juhtivaks Vaimne Olemus. Sellest lähtuvalt sünnib uus fundamentaalne printsiip, mis ütleb, et kogu pedagoogiline protsess peab olema üles ehitatud kooskõlas Lapse tervikliku olemusega, mitte aga ainuüksi tema materiaalse olemusega.

Autoritaarne pedagoogika ei suuda seda printsiipi omaks võtta ja realiseerida, sest vaimuse mõõde on talle võõras.

Humanistliku pedagoogika jaoks on olemusele vastavuse printsiip lähedane, humanistliku pedagoogika käsutuses on haridusprotsessis selle teostamiseks vajalikud eeldused: usk, armastus, rõõm, usaldus, kannatlikkus, headus, kaastunne, ustavus, õilsus, suuremeelsus, vaimne elu.

Pedagoogikasõnade tähtkuju

Meil – õpetajatel ja kasvatajatel, on pühad sõnad, need on kui Pedagoogiline Tähtkuju, mille abil võib kontrollida mõtte suunda ja täiust ning kinnitada loomingulist praktikat. Need avardavad ja ülendavad meie teadvust ning kutsuvad üles ennastsalgavale tegevusele. Sellesse tähtkujusse kuuluvad sõnad-mõisted: Õpetaja, Õpilane, Kool, Kasvatus, Haridus, Tund, Laps, Lapsed, Hoolitsus, Vaimsus, Humaansus. Neis on hoiul tõed meie humanistliku pedagoogilise mõtlemise jaoks.

Kuid juhtus õnnetus: võhiklus jõudis ette ja tõrjus pühadest sõnadest välja vaimse sisu ning täitis need oma kesise kogemusega. Nii me saime hingetu ja vaimusetu pedagoogilise teadvuse skeleti:

Õpetaja – isik, kes õpetab, õppejõud, aineõpetaja.

Kool – õppe- ja kasvatusasutus.

Kasvatus – üles kasvatada, anda haridus, õpetada selgeks käitumisreeglid.

Haridus – õpetamine.

Tund – õpetamise peamine vorm.

Humaansus – inimlikkus ühiskondlikus tegevuses; humaanne – inimlik, vastutulelik, kultuurne jms.

Sellised tähendused võivad teenida üksnes autoritaarset pedagoogilist mõtlemist.

Vaimuse mõõde aitab meil mõista ja tagasi anda nendele ja teistele mõistele nende varjatud sisu, mille tagajärjel avaneb meie ees humanistliku pedagoogilise teadvuse kaunis silmapiir.

Õpetaja – hing, Valguse kandja ja kinkija.

Õpilane – hing, kes otsib (januneb) Valgust.

Nende kohtumine sünnitab Tunni (pedagoogilise protsessi) – ühise üleva elu erilise ajavahemiku, mille ajal kasvav inimene-õpilane täitub Õpetajalt saadava Valgusega, innustub ja suundub edasi, jagama maailmale oma vaimuande.

Kasvatamine, nagu ütleb sõna [vene k воспитание – в-ос-питание, siit: “telg” – ось ja “toitmine” – питание – Tõlkija märkus.] ise, on kasvava inimese vaimse telje toitmine, toitub see aga vaimsest toidust – kujunditest.

Haridus on Jumaliku Kuju [vene k образование – образо-вание, siit: “kuju” – образ ja “kuju voolimine” – ваяние – Tõlkija märkus.] avamine inimeses. Jumala Kuju avaldub inimeses ülevate ilu, armastuse, headuse, teadmiste voogude kaudu. Nende kujundite allikaks on Õpetaja, Kasvataja.

Kool (lad scālae) tähendab treppi, mida mööda tõusevad kõrgemale inimese vaim ja vaimsus. See trepp aga asub Õpetajas, Kasvatajas, tema ongi Kool.

Laps – sündinud uus olemine.

Lapsed – tões toimiv rahvas.

Hoolitsust mõistetakse kui järgnemist jumalikule saladusele.

Humanistlik pedagoogika vaatleb oma mõistete kategooriatena: Armastust, Usku, Lootust, Rõõmu, Edu, Koostööd, Vaimsustamist, Innustust jt.

Vaimsus, humaansus ja
humanistlik pedagoogika

Vaimsus ja Humaansus on fundamentaalsed mõisted ja need on suutelised, juhul kui saavad haridusmaailma omaduseks, kaasa aitama inimese loomuse katkematule evolutsioonilisele paremaks muutmisele. Need toetavad isiksust tema raskel täiustumise ja tõusuteel, on tema elu ja ühise hüve heaks tehtava töö suunav jõud.

Vaimsus on iga inimese sisemaailma erakordselt isiklik seisund. Vaimu ja vaimsuse alusel täiustub temas vaimne elu, haarates kaasa mõtteid, tundeid, läbielamisi, muljeid, harrastusi, huvisid, maitseid, suhteid-suhtumisi, pürgimusi, unistusi, fantaasiaid, maailmavaadet, kõlblust, hinnanguid ... Vaimsus ühendab kõike, mis toimub inimese teadvuse ja alateadvuse maailmas. Oma sisemaailmas võib inimene mineviku, oleviku ja tuleviku läbi elada ühtse tervikuna, elada ruumi ja ajata, tegutseda.

Osa kõigest sellest, mis küpseb ja sünnib sisemaailmas, sõltuvalt tingimustest, otstarbekusest ja vaba tahte toimest, hakkab inimene ilmutama ja kinnitama välismaailmas, inimeste seas elades.

Vaimsuse tähendus muutub täielikumaks Humaansuse mõiste kaudu. Humaansusena mõistetakse protsessi, milles inimene otsib oma surematut alust – vaimu, oma sidet Loojaga ja selle sideme alalhoidmist. See on usu leidmise protsess ja elu usus. Humaansus toob ellu erilise korra – selles sisemise otsingu ja usu leidmise protsessis vaimne elu korrastub ja harmoniseerub, see muutub sihikindlaks loomingu ja ülesehituse vooks.

Usk annab inimesele vaba tahte ja muudab ta vaimselt tugevaks, aitab kaasa sisemaailma täielikumale avaldumisele ja kindlustumisele välismaailmas. Inimene muutub välise materiaalse maailma ümberkujundajaks, elu loojaks. Seega annab humaansus suuna vaimse elu otsinguile ja edasilikumisele ning aitab kaasa selle elu avaldumisele välismaailmas vastavalt armastuse, ilu, eetilise seadustele, tervikuna aga – vaimukultuurile.

Mõisted Vaimsus ja Humaansus põimuvad teineteisega nagu tähendus ja tee, nagu sisu ja vorm. Koos moodustavad nad humanistliku pedagoogika tähenduse: humanistlik pedagoogika on vaimse humanismi mõiste alusel arendatava sisu ja vahendite süsteemi kaudu kasvava inimese isiksuse kujunemise teooria ja loominguine praktika.

Me ei väida, et oleme täielikult ja absoluutselt täpselt avanud Vaimsuse ja Humaansuse, ja ka kõikide teiste Pedagoogilise Tähtkuju moodustavate sõnade-mõistete tähenduse. Võimalike kõrvalekallete süvaotsing avab meile nende sisu tahud, mis pole vähemtähtsad. Kuid juba mõistetud tähenduste summa võimaldab kindlaks teha Inimese sotsiaalse ja isiksusliku suundumuse – luua enese ümber ilu ja eluharmoniaat enese sees loodava ilu ja eluharmonia kaudu. See peab muutuma inimese loomulikuks seisundiks.

Humanistliku ja autoritaarse pedagoogika vahel
ei ole kuldset keskteed

Humanistlik pedagoogika ei ole meie leiutis, selle allikaks on klassikaline pedagoogiline pärand. Mõistele klassikaline ja traditsiooniline antakse vahel identne või väga lähedane tähendus – traditsiooniline pedagoogika olevat klassikalise pedagoogika eluline väljendus. Kahjuks pole see hoopiski nii. Mõiste traditsiooniline pedagoogika (traditsiooniline meetodika, traditsiooniline praktika) võiks kanda endas väärikat sisu, kui see kajastaks klassikaliste ideede ellurakendamise taset ajalooliselt väljakujunenud elutingimustes. Tegelikuses aga on meil on tegemist kahe erineva suunaga pedagoogilises mõtlemises ja pedagoogikapraktikas: traditsioonilises teoorias ja praktikas on määravaks jooneks autoritaarsus, klassikalises aga – humaansus. Need on diametraalselt vastandlikud lähenemised hariduspraktikale. Kuigi tuleb märkida, et traditsioonilise pedagoogika erinevates variatsioonides sisaldub hulk väärtuslikke üldistusi, mis on pedagoogilise mõtte saavutused. Kuid erinevused on sedavõrd sügavad, et kuldse kesktee otsing traditsioonilise ja klassikalise pedagoogika vahel ei saa edukas olla. Tuleb vaid valida kas üks või teine mõtlemise ja hariduspraktika vorm.

Klassikalise pedagoogilise mõtlemise kõige olulisem eripära, erinevalt traditsioonilisest, on selles, et see on paljumõõtmeline. Selle aluse moodustab vaimse ja materiaalse, irratsionaalse ja ratsionaalse, religioosse ja teadusliku, kosmilise ja maise sünteetiline tervik. See võtab omaks postulaadi, et vaim on igavene ja suunab inimese sellise maise elu juurde, mis on vaimu arengu ja täiustumise tee. Klassikaline pedagoogika ei kuuluta ennast teaduseks, pigem peab ennast kõikide teaduste mõõdupuuks, elu enese mõõdupuuks, üldinimlikuks mõttekultuuriks.

Humanistliku pedagoogika tunnustatud autoriteedid on sellised klassikud, nagu:

Marcus Fabius Quintilianus

Jan Ámos Komenský

Jean-Jacques Rousseau

Johann Heinrich Pestalozzi
Konstantin Dmitrijevitsj Ušinski
Adolph Diesterweg
Maria Montessori
Anton Makarenko
Janusz Korczak
Vassili Suhhomliński ...

Nende ümber moodustuvad suurepäraseid väljapaistvate pedagoogide-mõtlejate tähtkujud, kes kannavad hariduses edasi humanismi ideede tõrvikuid.

Humanistliku pedagoogika vaimlis-filosoofilisi aluseid ammutame me Kong-Fuzi, Lao-zi. Sokratese, Platoni, Aristotelese, G. Skovoroda, N. Berdjajevi, I. Iljini, P. Florenski, Roerichite perekonna jt töödest. Tuge ja inspiratsiooni leiame maailma religioonide – budismi, judaismi, kristluse, islami – pühakirjadest.

Autoritaarse pedagoogika ja
humanistliku pedagoogika erinevused

Valiku kergendamiseks nimetame veel rea teisi erinevusi autoritaarse ja humanistliku pedagoogika lähenemise vahel.

Autoritaarne pedagoogika ehitab oma suhteid lastega – kasvandike ja õpilastega – üles ergutuste ja karistuste, see tähendab sunni süsteemile.

Humanistlik pedagoogika lähtub südamest südamesse püüdleva vaimse ühtsuse, koostöö ja koosloomingu ideedest.

Autoritaarne pedagoogika on orienteeritud teadmiste, oskuste ja vilumuste kujundamisele ning ülistab õpetamise protsessi.

Humanistlik pedagoogika on suunatud Lapse vaimu, südame ja mõistuse õilistamisele, teadmisi mõistetakse aga kui tõusuteed eesmärgile.

Autoritaarne pedagoogika rahuldub laste psühholoogiliste eripärade arvesse võtmisega.

Humanistlik pedagoogika võtab Lapse omaks täielikult ja sellisena, nagu ta on.

Autoritaarne pedagoogika on välja kuulutanud kasvava põlvkonna eluks ettevalmistamise postulaadi.

Humanistlik pedagoogika kasvatab lapsi elu jaoks ja elu enese abil.

Autoritaarne pedagoogika aitab Lapsel eluga kohaneda.

Humanistlik pedagoogika kasvatab elu ümberkujundajaid.

Autoritaarse pedagoogika suhtlemine lastega põhineb monoloogil.

Humanistlik pedagoogika peab nendega pidevalt dialoogi.

Autoritaarse pedagoogika haridusprotsessid on formaalsed ja ametlikud, rangelt reglementeeritud, moraliseeriva tooniga, mis kutsus kasvandikke ja õpilasi üles täitma kohust, olema kohusetundlik, tähelepanelik, kuulekas, vastutustundlik, mitte vastu rääkima ...

Humanistliku pedagoogika haridusprotsessid järgivad koostöö, vaimse ühtsuse, vastastikuse mõistmise, usalduse, loova kannatlikkuse, vaba valiku, teadmiserõõmu, armastuse põhimõtteid.

Autoritaarse pedagoogika aksioomideks on: kurja karistatakse, head ergutatakse; laiskust mõistetakse hukka, usinust kiidetakse heaks ...

Humanistlik pedagoogika on üles ehitatud aksioomidele: armastust kasvatakse armastusega; headust kasvatakse headusega; edu kasvatakse edu kaudu; õilsust kasvatakse õilsusega ...

Autoritaarne pedagoogika on konservatiivne.

Humanistlik pedagoogika on innovaatiline.

Autoritaarne pedagoogika kahjustab laste tervist, provotseerides õpetajaid, kasvatajaid, vanemaid ärrituma, jõhkralt käituma, ähvardama, karjuma, riivama väarikust, karistama ...

Humanistlik pedagoogika on profülaktiline ja raviv, sest iga Laps on nõustumise, rõõmu, vaimse ühtsuse, armastuse, lugupidamise seisundis.

Pedagoogilise Tarkuse Karikas

Klassikaline pedagoogiline pärand kannab endas Pedagoogilise Tarkuse Karikat, mille kogu sisu pole mitte ajaloo, vaid tänapäeva ja tuleviku omandus. Tänapäeva tegelikkuses saame meie, praegune põlvkond õpetajaid ja kasvatajaid, Pedagoogilise Tarkuse Karika endale. Me võime võtta sellest niipalju, kui palju oleme võimelised võtma ja võime rikastada seda sedavõrd, kuivõrd meie looming on suuteline avama uusi väravaid haridusmaailmas.

Sellest Karikast pärinev tarkus innustab meid, humanistliku pedagoogika pooldajaid, loomingule ja uue otsingule, annab suuna meie pedagoogilisele mõtlemisele ja praktikale, aitab tajuda Pedagoogilise Tõe suurust. Siin on osa teedjuhatavaid tarkusi sellest suurepärasest pedagoogika klassikute Karikast:

Meie hing on taevase päritoluga.

Inimese viimane eesmärk on väljaspool selle elu piire.

Vaimsus on iga olemise, igavese ja surematu, alus.

Laps on mikrokosmos, mis on suuteline hõlmama makrokosmost.

Hariduse, vooruse ja vagaduse seemned on meis looduse poolt antuna.

Lapsesse on algselt külvatud tema tulevase isiksuse seemned.

Lapsed ei valmistu eluks, nad juba elavad.

Lapse Karikas särab Kultuuritera.

Lapse tõeline kasvatus seisneb iseenda kasvatamises.

Koolis peab olema mõistlik religioossus.

Armastuses leiab Laps kaks korda suurema kasvamise allika.

Vaimse ühtsusega kasvatust ei toimu.

Selleks et kinkida Lapsele teadmistesädet, peab õpetaja endasse võtma meretäie Valgust.

Humanistliku hariduse nimetuse all tuleb mõista inimvaimu arengut, mitte aga ainult formaalset arengut.

Meie jõudude tõeline humaansus seisneb usus ja armastuses.

Õpetamine peab ennetama arengut ja seda juhtima.

Vaimu ja kõlbluse kasvatamine on kogu hariduse alus.

Koostöö on inimkonna kroon.

Koostöös täiskasvanuga muutub Laps oma intellektuaalses tegevuses tugevamaks kui iseseisvas töös.

Pedagoogika Valguse lastele

Maailm on hakanud rääkima Laste Uue Põlvkonna tulekust Maale. Kinnitatakse, et need lapsed on erilised. Nende ülesanne on ülevam, kui oli ükskõik millise teise põlvkonna ülesanne. Uue sündiva Põlvkonna eluviis ja püüdlused saavad olema suuresti erinevad kõikide praegu Maal eksisteerivate põlvkondade eluviisist ja püüdlustest. See erinevus on kätketud järgmises:

Peamine tänapäeva põlvkondade jaoks – omada ja endale haarata.

Uute Põlvkondade jaoks on peamine – anda ja kinkida.

Tänapäeva põlvkondade loosung – võistelda ja konkureerida.

Uute Põlvkondade loosungiks saab koostöö ja ühinemine.

Tänapäeva põlvkonnad on purustajad.

Uued Põlvkonnad saavad olema loojad.

Teaduse avastatud teadmiste valdamine on tänapäeva põlvkondade uhkus, au ja kuulsus.

Uute Põlvkondade jaoks saab tarkus olema üle kõige.

Tänapäeva põlvkondi juhivad intellekt.

Uusi Põlvkondi hakkab juhtima intuitsioon.

Tänapäeva põlvkonnad ümbritsevad end peletislike vormidega.

Uued Põlvkonnad hakkavad end ümbritsema Iluga.

Tänapäeva põlvkonnad on vajunud küüru kannatuste raskuse all.

Uued Põlvkonnad saavad olema Valguse ja rõõmu kandjad.

Tänapäeva põlvkonnad on kammitsetud.

Uued Põlvkonnad hakkavad elama vabaduses.

Uute Põlvkondade esimene laine juba tuleb. Kinnitatakse ka, et peaaegu kõik lapsed on selle laine esindajad. Neid nimetatakse erinevalt: Valguse lasteks, Tähelasteks, Kosmilise teadvusega lasteks.

Need lapsed on targad, mitmekülgset andekad, on varajase arenguga, osal neist on ebatavalised võimed, väikesed lapsed räägivad mõnikord millestki meie jaoks kummalisest. Nad on avatud ja eneses kindlad.

Kuid jõhkru ja vägivald haavab neid. Täiskasvanute hoolimatus ja usaldamatus muudab nad kaitsetuks. Neid valdab igavus selles keskkonnas, kus neid ei mõisteta, neil on koolis väga igav. Autoritaarses ükskõikses ja osavõtmatus keskkonnas, kus neid ei usuta, nad murduvad, nende hing jääb haigeks, nad tõmbuvad enesesse, langevad meeleheitmesse, rikuvad korda, muutuvad

“hüperaktiivseteks”, omandavad halbu kalduvusi, jooksevad pere juurest ära, mõnikord lõpetavad elu enesetapuga.

Aga vastastikuse mõistmise, armastuse ja lugupidamise keskkonnas avanevad nende võimed kiiresti, nad saavutavad edu, armastavad sõbrustada ja teha koostööd.

Mida teha?

Kas võtta vastu väide Valguse Põlvkonna, Indigolaste tulekust, kas nõustuda, et nad kannavad oma missiooni ja uut eluviisi inimkonna evolutsioonilise arengu kiirendamiseks või siis väljendada sellise väite vastu umbusaldust?

Meie, humanistliku pedagoogika toetajad, võtame vastu praegused lapsed kui Valguse esindajad ja teeme järelduse: Valguse lapsed vajavad vanemaid, õpetajaid, kasvatajaid, kes pürgivad samuti valguse poole.

Ja millist pedagoogikat vajavad Valguse lapsed?

Nad vajavad armastuse, headuse, mõistmise, kaasabi, innustuse, kaastunde, kaitse pedagoogikat. On vaja pedagoogikat, mis kasvatab neis vaimsust, õilsust, suuremeelsust, avardab nende teadasaamise õhinat, suunab neid oma missiooni otsingule.

See on humanistlik pedagoogika.

Mis meist sõltub

Mitte keegi meist – õpetajatest, kasvatajatest, lapsevanematest – ei ole väike inimene, kellest sõltub vähe. Ei ole tarvis ennast alandada, sest meist sõltub väga palju: me oleme haridusmaailma peamine jõud ja seepärast on meie laste saatused meie kättes.

Meil on vaja vaid teadvustada, et “väliselt tagasihoidlik töö on üks ajaloo suurimaid töid ... sellel tööil rajanevad kuningriigid ja sellest elavad terved põlvkonnad”.

Maailm vajab ustavaid Tõe ja Headuse pooldajaid.

Maailm vajab elavaid, tegusaid Valgusekandjaid, kes võitlevad inimkonna võhikluse ja pahedega.

Maailm vajab oma missiooni, oma kohuse mehiseid kandjaid.

Me ei saa tänase päeva võhiklusele anda hariduses vaba voli. Kahjuks ei tule mitte alati võimule inimesed, kes on targad ja hoolitsevad lgavese eest. Paljud neist on reeglina mures mitte kasvava põlvkonna hariduse süvaprobleemide pärast, vaid tühiste, väliste, poliitiliste küsimuste pärast. Võimuesindajad eksivad sageli rängalt, surudes haridusmaailmale peale oma poliitilisi ja seepärast lühinägelikke otsuseid.

Me peame vältima haridusreformide eksiarvamusi, mitte aga nende mõju alla sattuma, vastasel korral me muutume kaasosalisteks hariduse kahjustamisel, täpsemalt aga, Valguse Laste Põlvkonna saatusele, iga Lapse saatusele, ja järelikult, ka meie oma saatusele tehtavas kahjus.

On aeg mõista, et me pole ammu enam mingite parteikindralite sõdurid.

Kui me teame, mis on meie kutsumus ja kui suur on meie vastutus, siis juhib meid üksnes meie pedagoogiline südametunnistus.

Humanistlik pedagoogika on mõtte ja praktika kõrgeim tase. Seda ei tohi segi ajada (ega kokku segada) autoritaarse pedagoogikaga. Seepärast sõltub meie valikust, kas haridusmaailm muutub humanseks või jääb autoritaarseks. Igaüks meist on oma subjektiivse haridusvälja looja enese ümber. See väli ei eksisteeri ilma meie isiksuseta, see on selline, nagu oleme meie ise, millised on meie veendumused ja püüdlused, meie isiksuse iseloom ja kombes.

Haridusmaailmas on alati olnud ja on praegugi rikka vaimse maailma ja kõrge moraalliga õpetajaid ja kasvatajaid, sihikindlaid, ustavaid, õilsaid inimesi. Nad tulevad humanistliku pedagoogika praktika juurde oma sisemise kutse mõjul, õpilased ja kasvandikud aga armuvad neisse, neil on hea olla nende kõrval, ja edukus teadmiste omandamisel ja täiskasvanuks saamisel on selle loomulik tagajärg.

Kuid paljudel, kes on valinud enesele humanistliku pedagoogika tee, tuleb tegelda keeruka ümberkujundamise tööga, selleks et tõsta ennast humanistliku pedagoogika ideede mõistmise tasemeni, viimaks neid loomunguliselt ellu praktilises haridustöös.

Meil on vaja:

avardada oma teadvust ja õppida mõtlema ja tegutsema kooskõlas vaimsuse mõistega;

kasvatada endas armastust laste vastu ja õppida seda kaunilt kandma;

kiinduda pedagoogilise tarkuse allikatesse;

täiustada oma pedagoogikunsti, täites seda sügava sisu ja elegantse esitusega;

kasvatada eneses mõistmist, kannatlikkust, õilsust, suuremeelsust, sisemist kultuuri;

ja mõistagi, vabaneda halbadest harjumustest ja kalduvustest, kui märkame midagi sellist endas.

Meie, "Manifesti" autorid, läheme mööda seda teed, millel, nagu loomingulgi, ei ole ega tule lõppu. Me tunneme endas sügavat rahulolu iga saavutuse üle. Näeme ja rõõmustame, kuidas meiega suheldes saavutavad edu meie õpilased ja kasvandikud, kuidas rikastub ja avardub meie isiklik elu, meie tegevus ühiskonnas.

Teie osalemine selles õilsas haridusmaailma vaimustamise protsessis humanistliku pedagoogika ideedega suurendab Valgust hariduses.

Millele on vaja suunata meie loominguline energia

Humanistlik pedagoogika ei ole juba sissetallatud tee, mida mööda meil jääb vaid väarikalt minna. Igaühel tuleb endal leida oma rada, kuid igaühel tuleb seejuures suunata oma loominguline energia probleemide lahendamisele, mida rõhutab humanistlik pedagoogika.

Oma loomingulise otsingu saavutused muutuvad, esiteks – astmeteks meie kasvamise teel; teiseks – allikateks, millest täita Valguse poole püüdleva ja lastega ühise elu mõttega oma subjektiivset haridusvälja; kolmandaks – meie vaimu kinkideks humanistliku pedagoogika loomise ühisele altarile. Toome välja osa neist küsimustest, mis nõuavad lahendust meist igaühe teoreetilises ja praktilises tegevuses:

Vaimne elu

See on vaimu tõusutee sisemine jõuallikas, see on ka inimese välises maailmas tegutsemise allikas.

Milliste helgete ja loovate kujutuspiltide ja kujunditega peame me rikastama iga Lapse vaimumaailma, kuidas kasvatada igaühes vaimset isiksust, oskust elada vaimses maailmas ja tuua oma vaimuande välisesse maailma? Kuidas ise elada mitmekülgset vaimset elu ja olla hingestatud tegevuse eeskujuks?

Õilsus ja Suuremeelsus

Need on inimese kõige ülevamad omadused, mille kasvatamine on humanistliku haridusprotsessi eesmärk.

Kuidas me peame neid igas lapses kasvatama, milliste näidete ja sisutihedate materjalide varal?

Kuidas olla ise Õilsad ja Suuremeelsed meie pideval suhtlemisel lastega, iga Lapsega?

3. Vastutus oma mõtete ja sõnade eest

Mõte ja sõna on võimas loov energia – nii ülesehitav, kui see on helge, kui ka purustav, kui see on tume.

Meil on vaja kasvatada igas lapses vastutust oma mõtete ja sõnade eest, kasvatada mõtteheadust, mõtteselgust, mõttekaunidust, ja muidugi, kõneheadust, kõnetarkust, kõnekaunidust. Kuidas seda teha? Kuidas me ise peame hoidma oma mõttepuhtust?

4. Põhjuste ja tagajärgede seadus

See on universaalne eluseadus: inimene lõikab pidevalt varem külvatud põhjuste tagajärgi ja külvab põhjusi, millel tingimata saavad lähimas või kaugemas tulevikus olema tagajärjed. Teisiti öeldes: ta loob ise oma saatust ja selles seisneb tema sisemine vabadus.

Kuidas aidata lastel selle seaduse vääramatust mõista? Kuidas õpetada iga Last olema ettevaatlik oma põhjuste "külvides" olevikus ja osata analüüsida tema elus tekkinud erinevaid tagajärgi ja neist järeldusi teha? Kuidas me ise järgime põhjuste ja tagajärgede seadust?

5. Armastuse seadus

Armastus on kogu haridusmaailma kõikvõimas ja kõikehõlmav jõud.

Kuidas viia armastust lastele ja igale üksikule Lapsele, nii, et nad võtaksid selle vastu ja alluksid selle kasvatavale mõjule? Kuidas kasvatada neis armastust meie vastu? Kuidas kasvatada ligimesearmastust ja armastust kõige oleva vastu? Kuidas õilistada oma lastearmastuse kunsti ja iga lapse armastamise kunsti?

6. Vaimse ühtsuse seadus

See on kasvatamise alus ja hädavajalik tingimus.

Kuidas kasvatada seda ühtsust meie õpilastega, kasvandikega, iga lapsega? Kuidas seda hoida?

Kuidas seda kasutada? Millised peavad olema meie lastega ja üksiku Lapsega suhtlemise tähendus, sisu, eripärad? Kuidas kasvatada vaimset ühtsust oma teadvuse voos?

7. Enesetäiustamine

Igaüks meist on oma subjektiivse haridusvälja looja, kuhu me tõmbame kaasa lapsed või üksiku Lapse. Selle välja mõjumise jõud ja kvaliteet sõltub meie isiksusest ja meie kultuurist: iseloomust, kommetest, tunnetest, mõtetest, teadmistest, pürgimustest, maailmavaatest. Meie haridusväli – see

on meie olemuse peegeldus. Siit tuleneb, et humanistliku pedagoogika kõige fundamentaalsem probleem on enesetäiustamine.

Kuidas sellega tegelda? Kuidas ja milles end täiustada? Kuidas teha nii, et meie sõna vastaks teole? Kuidas avardada oma teadvust? Kes aitab meid selles? Kuidas juhtida lapsi enesetäiustamise teed mööda?

Humanistliku pedagoogika aktsentoloogia otsib vastust usu arendamise, Südame kasvatamise, elu mõtte mõistmise, enesetunnetuse oskuse arendamise, kangelaste kasvatamise küsimustele, küsimustele teaduste silmapiiridest hariduse sisus, humanistliku pedagoogika printsiipidele tuginevate hariduskursuste loomisest jne.

Eraldiseisvad küsimused on: kuidas õilistada teadmisi, kuidas õpetada neid lastele "südame keeles", millistes ilu vormides neid lastele esitada, milliste vaimlis-eetiliste dialoogide kaudu külvata neid laste hingedesse.

Humanistliku pedagoogika manifest on elav looming

Humanistlik pedagoogika hakkab aja jooksul avanema, avarduma ja süvenema õpetajate loomingulises praktikas ja teadlaste teoreetilistes uurimustes. Hakatakse täpsustama mõisteid ja printsiipe, täiustama juhtivaid ideid, leitakse uusi vorme ja meetodilisi teid. Edasilikumine toob kaasa vajaduse aeg-ajalt täiendada, täiustada, uuendada "Manifesti" teksti, seda edasi arendada. Igaühel saab olema võimalus anda oma panus elava pedagoogika loomisesse, ülihoolikalt hakatakse tundma õppima uusi kogemusi ja uut mõttesuunda, täiustades ja rikastades sellega humanistliku pedagoogika ideid. Sellist tööd hakatakse tegema, tuginedes humanistliku pedagoogika jaoks vääramatule, fundamentaalsele vaimse humanismi mõistele.

Võimuorganite suhtumine

humanistlikusse pedagoogikasse

Meid ergutavad võimuorganite ja teadlaskonna positiivsed hinnangud humanistliku pedagoogika ideedele.

Venemaa Föderatsiooni Riigiduumi haridus- ja teaduskomitee 22.10.1998 otsuses on kirjas:

"1. Kiita heaks laste kasvatamisele humanistlik-isiksusliku lähenemise põhiideed üldhariduslikus koolis, mis on välja töötatud Moskva linna pedagoogikaülikooli humanistliku pedagoogika laboratooriumis, kui üks tänapäeva haridusprotsessi arengusuundadest.

Komitee tõstab selles tegevuses esile Š. A. Amonašvili Kirjastusmaja positiivset rolli "Humanistliku pedagoogika antoloogia" loomisel, millest peab saama tähtis instrument õpetaja isiksuse ettevalmistamise ja täiustamise aluse moodustamisel.

2. Komitee peab otstarbekaks teha Venemaa Föderatsiooni Üld- ja Kutsehariduse Ministeeriumile ettepanek tutvuda humanistlik-isiksusliku lähenemise kontseptsiooniga laste kasvatamisprotsessis."

Venemaa Föderatsiooni Üld- ja Kutsehariduse Ministeeriumi 30.03.1999 kirjas valitsusorganite juhatajatele on kirjas: "Määra kindlaks üldhariduskooli arengu täiustumise teid, juhivad Venemaa Föderatsiooni Üld- ja Kutsehariduse Ministeerium teie tähelepanu vajadusele teha sihikindlat tööd, kujundamaks 21. sajandi õpetajatel humaanset pedagoogilist mõtlemist, mille juured ulatuvad Venemaa ja maailma klassikalise pedagoogilise pärandi sügavustesse."

Kuulanud ära ettekande "Humanistlik pedagoogika – teooria ja praktika", otsustas Venemaa Haridusakadeemia presiidium 25.09.2002: "Töö suund vastab isiksuslikult orienteeritud inimeseteaduse uurimuste arengutendentsidele maailmas, seda teostatakse kõrgel professionaalsel tasemel ja see võib olla teoreetiliste ja praktiliste ülesannete lahendamise aluseks tänapäevase laste õppe- ja kasvatussüsteemi ülesehitamisel."

Hinnates koolides humanistliku pedagoogika ideede juurutamise tulemusi, märkis Dagestani Vabariigi Haridus-, Teadus- ja Noorsoopoliitika Ministeerium oma 02.04.2007 käskkirjas: "Kiita heaks Humanistliku Pedagoogika laboratooriumi ja humanistliku pedagoogika programmide aprobeerimise eksperimendis osalevate vabariigi haridusasutuste töö" ja võttis vastu otsuse suurendada eksperimentaalüksuste arvu.

Hakassia Vabariigi Haridus- ja Teadusministeerium sõlmis 25.10.2007 lepingu Hakassia Vabariigi Humanistliku Pedagoogika Keskusega pikaajalise ühisprojekti "Haridusruumi humaniseerimine Hakassia Vabariigis" realiseerimiseks.

Läti Vabariigi Seimi haridus-, kultuuri ja teaduskomisjon ja Riia Linna Hariduse, Kultuuri ja Spordiamet väljendavad 31.05.2011 ja 07.06.2011 ametlikes kirjades tänu Rahvusvahelisele Humanistliku Pedagoogika Keskusele hiigelsuure töö eest õpetajate kvalifikatsiooni tõstmisel humanistliku

pedagoogika aluste osas, vaimse humanismi ideede arendamise eest ja nende kinnistamise eest Läti pedagoogilisse praktikasse ja teooriasse.

Humanistliku pedagoogika järgijate rahvusvahelisest liikumisest

Viimase 15 aasta jooksul on tekkinud üha rohkem ja rohkem humanistliku pedagoogika ideede pooldajaid. Need ühendavad õpetajaid, kasvatajaid, haridusjuhte, lapsevanemaid, arste, kultuuritegelasi, teadlasi, üliõpilasi ja koolinoori. Nad on erinevatest riikidest, neid on tuhandeid.

Rahvusvahelises ruumis sünnib haridusmaailma arengut mõjutav uus ühiskondliku mõju vorm – rahvusvaheline humanistliku pedagoogika liikumine.

Registreeritud organisatsioonid:

Rahvusvaheline ühiskondlike ühenduste assotsiatsioon Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus;

Ülevenemaaline ühiskondlik organisatsioon Humanistliku Pedagoogika Keskus;

Üleukrainaline Humanistliku Pedagoogika Kultuur-Hariduslik Assotsiatsioon;

Läti Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsioon;

Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsioon Leedus;

Humanistlik-Isiksusliku Pedagoogika Ühendus Eestis;

Eesti Humanistliku Pedagoogika Ühiskondlik Keskus;

Vabariiklik ühiskondlik organisatsioon Hakassia Vabariigi Humanistliku Pedagoogika Keskus Š. Amonašvili "Elu kool";

Dagestani Vabariiklik Humanistliku Pedagoogika Keskus;

Tšetšeenia Vabariiklik Humanistliku Pedagoogika Keskus;

Rahvusvaheline ühiskondlik liikumine Vanemlik hool.

Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus teeb aktiivselt koostööd paljude riikide riiklike ja mitteriiklike asutustega:

Kõrgema kutsehariduse riiklik haridusasutus Moskva Linna Pedagoogikaülikool;

Püha Kliment Ohridski nimeline Sofia Ülikool;

Püha Andrei Pervozvannõi nimelise Gruusia Ülikooli UNESCO rahvusvaheline maailma kultuuri ja demokratiseerimise kateeder;

Hmel'nõtski Rahvuslik Ülikool, Ukraina;

N. Dragomanovi nimeline Rahvuslik Pedagoogikaülikool, Ukraina;

Venemaa Lastefond;

Riiklik kõrgema kutsehariduse haridusasutus Novosibirski Riiklik Pedagoogikaülikool;

Rahvusvaheline ühiskondlik organisatsioon Rahvusvaheline Roerichite Keskus, Moskva linn;

K. D. Ušinski nimeline Lõuna-Ukraina Rahvuslik Pedagoogikaülikool;

Hakassi Vabariigi Haridus- ja Teadusministeerium;

Riiklik kõrgema kutsehariduse haridusasutus N. F. Katanovi nimeline Hakassi Riiklik Ülikool;

Vilniuse Pedagoogikaülikool;

Dagestani Vabariigi Haridus- ja Teadusministeerium;

Riiklik kõrgema kutsehariduse haridusasutus Dagestani Riiklik Pedagoogikaülikool;

Dagestani Pedagoogilise Kaadri Kvalifikatsiooni Tõstmise Instituut ja teised.

Nende organisatsioonide piires võtab hoogu laiaulatuslik ja mitmekülgne tegevus humanistliku pedagoogika ideede levitamiseks.

Igal aastal viiakse Moskvas läbi rahvusvahelisi pedagoogilisi kogemusloenguid, millest võtab osa üle 600 inimese, kuid regionaalsetel ja vabariiklikel kogemusloengutel osalevad tuhanded.

Rahvusvaheliste kogemusloengute teemad aitavad osavõtjatel pikkamööda süveneda humanistliku pedagoogika sisusse.

Esimene kogemusloeng (2002. a.) – "Humanistlik pedagoogika ja haridusruumi vaimsus".

Teine kogemusloeng (2003. a.) – "Mu naeratus, kus oled sa?"

Kolmas kogemusloeng (2004. a.) – "Miks mitte elada oma elu vaimukangelastena?"

Neljas kogemusloeng (2005. a.) – "Mida mõistame südamesta?"

Viies kogemusloeng (2006. a.) – "Rutake, lapsed, hakkame lendamist õppima!"

Kuues kogemusloeng (2007. a.) – "Kooli tõde".

Seitsmes kogemusloeng (2008. a.) – "Lapse Karikas särab Kultuuritera".

Kaheksas kogemusloeng (2009. a.) – "Lapse tõeline kasvatamine seisneb enesekasvatuses".

Üheksas kogemusloeng (2010. a.) – “Kinkimaks Lapsele teadmistesädet, peab õpetaja endasse koguma meretäie Valgust”.

Kümnes kogemusloeng (2011. a.) – “Kuidas armastada lapsi”.

Üheteistkümnes kogemusloeng (see viiakse läbi 2012. a.) – “Õpetaja, innusta mind loomingule!”

Kogemusloengutel korraldatakse ümarlaudu, laboratooriume, meistriklasse, kohtumisi humanistliku pedagoogika liidritega, arutlusi.

Tegutseb palju laboratooriume ja ühinguid, kus toimub teadus- ja loometöö, mille käigus luuakse metoodilisi vahendeid, autoriprogramme, eksperimentaalseid hariduskursusi. Antakse välja teadustööde kogumikke, korraldatakse teaduslik-praktilisi konverentse, kaitstakse väitekirju.

Tegutsevad eksperimentaalkoolid, -lasteaiad.

Tegutsevad lastevanemate ülikoolid ja lektoriumid.

Liikumine Vanemlik hool viib igal aastal läbi rahvusvahelisi ja regionaalseid loenguid lastevanematele. Viiakse läbi kvalifikatsioonitõstmise kursusi humanistliku pedagoogika alustest. Viimase kümne aasta jooksul on sertifikaadi kvalifikatsiooni tõstmise kohta saanud rohkem kui 28 tuhat õpetajat, kasvatajat ja lapsevanemat erinevatest riikidest.

Paljudes pedagoogilistes kolledžites ja kõrgkoolides praktiseeritakse humanistliku pedagoogika aluste erikursusi, trükkis on avaldatud asjakohaseid programme ja kogumikke, kuulutatakse välja humanistliku pedagoogika teemalisi üliõpilastööde konkursse, on loodud mitmeid üliõpilasühendusi.

Antakse välja vastavasisulist kirjandust; tähtsaim nende hulgas on “Humanistliku pedagoogika antoloogia” (avaldatud on 55 köidet).

Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus annab igal aastal välja ajakirja Tri Kljutša (Kolm võtit) Rahvusvaheliste pedagoogiliste kogemusloengute materjalidega. Antakse välja ajalehte Humanistlik pedagoogika, ajakirja Humanistliku pedagoogika maailm, kogumikke meistriklasside ja rahvusvaheliste lastevanemate kogemusloengute materjalidega.

Liikumise sümboliks on luik südame taustal – ühtsuse, armastuse ja tarkuse märk (autoriõigus registreeritud).

Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus lõi aunimetuse Humanistliku Pedagoogika Rüütel ja kuldse rinnamärgi Süda ja Luik. Kümne aasta jooksul on rahvusvaheline ühiskondlik žürii omistanud aunimetuse Humanistliku Pedagoogika Rüütel ja andnud kätte kuldse märgi Süda ja Luik saja kolmekümnele oma tegevusega eriliselt välja paistnud humanistliku pedagoogika järgijale.

On loodud Humanistliku pedagoogika hümn, mida esitatakse pidulikel koosolekutel.

Tegutseb ühiskondlik Š. Amonašvili Pedagoogikakunsti ja Sotsialiseerimise Akadeemia, mis korraldab kvalifikatsioonitõstmise kaugkursusi läbi interneti.

Plaanitakse uute rahvusvaheliste traditsioonide sisseviimist hariduspraktikasse: laste vaimse ja kõlblise kasvatamise teemaatikale pühendatud Rahvusvahelise Koolitunni päeva regulaarset korraldamist; rahvusvahelise asutuse staatuses Humanistliku Pedagoogika Kooli, humanistliku kasvatuslasteasutuse asutamist; humanistliku pedagoogika virtuaalse muuseumi internetilehekülje loomist; humanistliku pedagoogika liikumise noorte tiiva töö arengut.

Me oleme avatud koostööle inimeste ja organisatsioonidega, kes tegelevad aktiivselt enesetäiendamisega ja on omaks võtnud selle “Manifesti”.

Kokkuvõte

“Humanistliku pedagoogika manifestis” püüdsime esitada põhilisi ideid ja suundi, mis on aluseks rahvusvahelisele ühiskondlikule liikumisele haridusmaailma küllastamiseks vaimsuse, armastuse ja tarkusega, öeldes aga ühe kõikehõlmava sõnaga – Valgusega.

Meid täidab usk humanistliku pedagoogika paratamatusse. Haridusmaailm võib saada Uue Põlvkonna Laste vääriliseks üksnes meie ülenenud ja avardunud pedagoogilise teadvuse ja loomingulise praktika läbi.

Sellepärast jääme me sügavalt siiraks, kutsudes teid üles järgima humanistliku pedagoogika ideid, mille on meile, tänapäevastele õpetajatele, pärandanud suured mõtlejad.

Pöördume teist igaühe poole:

Meie haridusmaailmal puudub just Teie Südame ja Mõistuse Valgus.

Soovime Teile arusaamist Teie kõrgemast kohustusest, innustusest ja loomingust Lapsepõlve teenimisel.

Humanistliku pedagoogika manifesti autorid

1. Š. A. Amonašvili – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus president, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Lapsepõlve Rüütel, psühholoogiategaduste doktor, Moskva Linna Pedagoogikaülikooli professor, Venemaa Haridusakadeemia akadeemik, Vene Föderatsiooni Valitsuse preemia laureaat.
2. D. M. Mallajev – ülevenemaalise ühiskondliku organisatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus president, Dagestani Riikliku Pedagoogikaülikooli rektor, psühholoogiategaduste doktor, professor, Venemaa Haridusakadeemia korrespondentliige, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Mahhatškala, Venemaa.
3. Kruk, S. L. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus viitsepresident, Üleukrainalise Humanistliku Pedagoogika Kultuurharidusliku Assotsiatsiooni president, Innovaatilise Pedagoogika ja Psühholoogia Keskuse direktor, pedagoogikategaduste kandidaat, Hmelnõtski Rahvusliku Ülikooli dotsent, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Ukraina.
4. Mansurova, K. Š. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, rahvusvahelise ühiskondliku liikumise Vanemlik hool juhataja, keemiateaduste kandidaat, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Moskva, Venemaa.
5. Moltšanova, K. A. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Humanistlik-Isiksusliku Pedagoogika Ühendus Eestis esimees, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Tallinn, Eesti.
6. Pogrebņaka, I. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Läti Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni esimees, Riia Anniņmuiža keskkooli humanistliku pedagoogika keskuse juhataja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Läti.
7. Stulpinene, I. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Leedu Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni esimees, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, raamatu “Füüsika südame keeles” autor, õpetaja, Klaipeda, Leedu.
8. Sultanova, H. – Tšetšeenia Vabariikliku Humanistliku Pedagoogika Keskuse juhataja, Itškeeria Tšetšeeni Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi innovaatilise ja rahvusliku hariduspoliitika osakonna juhataja, Itškeeria Tšetšeeni Vabariigi teeneline õpetaja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Groznõi, Venemaa.
9. Sultanov, K. T. – Dagestani Vabariikliku Humanistliku Pedagoogika Keskuse juhataja, gümnaasiumi Maailmakultuur direktor, Dagestani Vabariigi teeneline õpetaja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Derbent, Venemaa.
10. Šurtina, T. V. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Hakassia Vabariigi vabariikliku ühiskondliku organisatsiooni Humanistliku Pedagoogika Keskus “Š. Amonašvili „Elu kool”” esimees, Venemaa Föderatsiooni üldhariduse autöötaja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Abakan, Venemaa.
11. Abramova, M. N. – linnasisese munitsipaalhariduse omavalitsuse Akademiškeskoje juhataja asetäitja, Venemaa Föderatsiooni üldhariduse autöötaja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Moskva, Venemaa.
12. Aleksandrova, V. G. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, pedagoogikategaduste doktor, Moskva Linna Pedagoogikaülikooli professor, monograafia “Humanistliku pedagoogika allikad kristluses” autor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Moskva, Venemaa.
13. Aleksejenko, I. V. – M. Gorki nimelise Kooli täiendõppe pedagoog, kultuur-valgustusliku keskuse Harmoonia juhatuse liige, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Klaipeda, Leedu.
14. Amonašvili, N. A. – Tšbilisi 1. eksperimentaalse avaliku kooli õpetaja, pedagoogikategaduste doktor, 1.–4. klassi õppematerjalide ja didaktiliste materjalide autor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Tšbilisi, Gruusia.
15. Amonašvili, M. G. – Tšbilisi 1. eksperimentaalse avaliku kooli direktori asetäitja, Tšbilisi, Gruusia.
16. Amonašvili, P. Š. – kirjanik, laste kunstikeskuse Basti Bubu president, Tšbilisi, Gruusia
17. Bak, V. F. – Üleukrainalise Kultuurharidusliku Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni viitsepresident, õpetaja-metoodik, Ukraina hariduse eesrindlane, raamatu „Bioloogia südame keeles” autor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Artemivsk, Ukraina.

18. Baranjuk, M. A. – Rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Humanistlik-Isiksusliku Pedagoogika Ühendus Eestis juhatuse liige, Eesti ühiskondliku Humanistliku Pedagoogika Keskuse juhataja, Lasnamäe Lastekeskuse juhataja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Tallinn, Eesti.
19. Boguslavski, M. V. – ajalehe Pedagogičeskii vestnik peatoimetaja, pedagoogikateaduste doktor, professor, Venemaa Haridusakadeemia korrespondentliige, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Moskva, Venemaa.
20. Gvilava, M. S. – Tbilisi 1. eksperimentaalse avaliku kooli õpetaja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Tbilisi, Gruusia.
21. Gorodovič, S. J. – ülevenemaalise ühiskondliku organisatsiooni Humanistliku Pedagoogika Keskus Blagoveštšenski osakonna juhataja, mitteriikliku haridusasutuse Naš dom direktor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Venemaa.
22. Grigalašvili, Z. A. – Tbilisi 1. eksperimentaalse avaliku kooli direktor, Tbilisi, Gruusia.
23. Jevdokimova J. C. – ülevenemaalise ühiskondliku organisatsiooni Humanistliku Pedagoogika Keskus Volgogradi osakonna juhataja, pedagoogikateaduste kandidaat, dotsent, Volgogradi linnavalitsuse preemia laureaata, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Venemaa.
24. Zujev, D. D. – “Humanistliku pedagoogika antoloogia” peatoimetaja, Venemaa Haridusakadeemia korrespondentliige, professor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Moskva, Venemaa.
25. Gulivatõi, V. M. – Humanistliku Pedagoogika Akadeemia president, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, professor, Vinnõtsja, Ukraina.
26. Kiršin, I. A. – ülevenemaalise ühiskondliku organisatsiooni Humanistliku Pedagoogika Keskus Kaliningradi osakonna juhataja, studio Solnetsnoi Sad juhataja lütseumi nr. 49 juures, pedagoogikateaduste kandidaat, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Rahvusvahelise Humanistliku Pedagoogika Keskuse juhatuse liige, Venemaa.
27. Kutšerovski, V. A. – Üleukrainalise Kultuurilis-Valgustusliku Humanistliku Pedagoogika Hariduskeskuse Odessa osakonna juhataja, ajalehe Gumannaja Pedagogika [Humanistlik pedagoogika] peatoimetaja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Bilgorod-Dnistrovski, Ukraina.
28. Mihhailov, E. B. – Üleukrainalise Kultuurharidusliku Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni juhatuse liige, Tšernivtsi oblasti Humanistliku pedagoogika keskuse juhataja, Tšernivtsi, Ukraina.
29. Nadotšii, T. L. – Üleukrainalise Kultuurharidusliku Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni juhatuse liige, Humanistliku Pedagoogika Harkivi oblastikeskuse juhataja, loominguulise liidu Ukraina literaatide kongress liige, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Harkiv, Ukraina.
30. Nikitin, V. G. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, rahvusvahelise ühiskondliku žürii Süda ja Luik esimees, piiratud vastutusega ühingu Fondivalitseja Rostnergokompleks peadirektor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Rostov Doni ääres, Venemaa.
31. Nioradze, V. G. – õpetaja, Pedagoogika- ja Sotsiaalteaduste Akadeemia akadeemik, pedagoogikateaduste doktor, Moskva Linna Pedagoogikaülikooli professor, kirjaliku kõne kasvatamise pedagoogilise süsteemi autor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel.
32. Ozols, D. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus viitsepresident, Läti Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni juhatuse liige, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Riia, Läti.
33. Ozoliņa, M. R. – Läti Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni juhatuse liige, ühiskonnategelane, luuletaja, Riia Püha Peetruse kiriku direktor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Riia, Läti.
34. Pavlova, T. L. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Ülevenemaalise ühiskondliku organisatsiooni Humanistliku Pedagoogika Keskus Novosibirski osakonna juhataja, professor, Novosibirski Riikliku Pedagoogikaülikooli kateedrijuhataja, pedagoogikateaduste kandidaat, Venemaa Föderatsiooni kõrgema kutsehariduse töötaja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Venemaa.
35. Rumjantseva, T. N. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Rahvusvahelise Roerichite Keskuse Humanistliku Pedagoogika Keskus referent, Moskva, Venemaa.
36. Salijenko, N. A. – Üleukrainalise Kultuurharidusliku Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni juhatuse liige, Üleukrainalise Kultuurharidusliku Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni Dnipropetrovski osakonna juhataja, Linna Tervisekeskuse arst-metoodik, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Ukraina.

37. Sartnia, V. Š. – majandusteaduste doktor, professor, Gruusia Patriarhaadi Püha Andrei Pervozvannõi nimelise Gruusia Ülikooli majandus- ja ärijuhtimise teaduskonna dekaan, Pedagoogika- ja Sotsiaalteaduste Akadeemia akadeemik, Thbilisi, Gruusia.

38. Shvitaridze, T. M. – laste kunstikeskuse Basti Bubu rajaja ja produtsent, ansambli kunstiline juht, Gruusia telekanalite lastesaadete autor, Thbilisi, Gruusia.

39. Tšernozemova, J. N. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus viitsepresident, ülevenemaalise ühiskondliku organisatsiooni Humanistliku Pedagoogika Keskus viitsepresident, filoloogiadoktor, professor, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Moskva, Venemaa.

40. Šišova, M. I. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus viitsepresident, ülevenemaalise ühiskondliku organisatsiooni Humanistliku Pedagoogika Keskus viitsepresident, riikliku haridusametuse Üldhariduslik keskkool nr. 200 direktor, Venemaa Föderatsiooni üldhariduse autöötaja, Moskva linnavalitsuse preemia laureaat, pedagoogikateaduste kandidaat, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Moskva, Venemaa.

41. Tsutskiridze, Z. L. – ajakirjanik, pedagoogikadoktor, professor, I. Chavchavadze nimelise Ülikooli Pedagoogikainstituudi pedagoogika-uurimuste koordineerija, Thbilisi, Gruusia.

42. Ermetov, I. O. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Üleukrainalise Kultuurharidusliku Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni viitsepresident, Üleukrainalise Kultuurharidusliku Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni Kiievi osakonna juhataja, Ukraina ministrite kabineti preemia laureaat.

43. Jaunzemis, T. – rahvusvahelise ühiskondlike ühenduste assotsiatsiooni Rahvusvaheline Humanistliku Pedagoogika Keskus koordinatsiooninõukogu liige, Läti Humanistliku Pedagoogika Assotsiatsiooni liige, Smiltene piirkonna haridusosakonna juhataja, Humanistliku Pedagoogika Rüütel, Läti.

Bušeti, Gruusia

17. 07. 2011. aastal

Vene keelest tõlkinud: Milvi Aasaru, Anu Väli.

Toimetanud: Aime Kons.